

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Institutionibvs. Titvlvs VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

ad fidem Apolloniam devoluta. I. clero contulerit, sicut et in illis paribus legationis officio fungereur, sicut et collationem benigno prosequeretur adfectu. verum procurator Argentini capitulo proposuit ex adverso, quod ipsum capitulum hoc audito confundendum allegans anquam inviolabilitate observatam, iuxta quam nullum, non esse conscientiam, eam emittens scientiam, in summa confundendo haec genitio admiscent: ne contra hoc fieret quantum cum nulla nunc probabat vacaret, antequam mutatus vel excusator literas receperisset) ad fidem. Agathilam appellavit: & infra. Nos igitur attendentes quod non generis h. fed virtutum nobilitas virg. honoris gratia Deo faciunt, & idoneum servitorem, ad regesque non multos fecundum canem nobiles & praeclaros elegeri, sed ignobiles ac pauperes: eo quod non si praeclarum accipio apud plures & vix ad cultum legitimum (pedum ad prabendas) vari eminentes scienciam reperi, exceptione hujusmodi non duximus admittendas: & infra. Discretione vestra manda- tis, quatenus sibi consenserit praedictam prabendam ostendendo ipsam dicto I. Episcopos contulit memo- ram, quoniam ad eam recipi faciat.

CAP. XXXVII.

Si mandato prouidetur in ecclesia, non potest de ecclesia provi- datur.

Idem.

Cum i. alii priori sancti M. derimus & in manu eius & Gu. f. diacono in aliqua ecclesia civitatis vel ducis, laicandorum Apostolica providerit: idem permissum est & ecclesie sancti P. de vita rectorem adiungere hominim illius est designare: in qua resul- tatio ecclesie clericis eligi conuenit, excommunicatio f. clementia nihilominus profertur in rebello. Cumque mandatum hujusmodi se australia non exten- da sit, sed rectorum vel dignitatem nostre faturar & in- tentio cum pro simili beneficio iustio nostra manat & mandamus, quatenus tam institutionem hujusmodi, quam communicationes fententiam proprie, hoc latam de- mandare non teneantur.

DE CLERICO AGROTANTE VEL

DEBILITATO.

TITVLVS VI.

CAP. I.

Civis reformis integrum percipit fructus beneficii sui.
Gregorius Cambio Episcopa Urbergetan.

Cum perculo corporalis: [& infra.] F. tuam hor- tam, quatenus latorem praefument ad percipienda que confitent sunt ab ecclesia tua, agri- tuus non debet impedi. Quia si alii ejus essent ex- cuse detinari, forte non posset, qui militaret ecclesie, non: sed secundum ejus ordinem quicunque ei si- stentem, poterant ministri, de ipsa exiguitate, que ecclesia potest accedit, fraternitas tua prebeat agro-

CAP. II.

P. magister cui metuenda palma cum duabus digitis est abscessum, misericordia datur, sed certe sacerdotibus fungi potest.
Eugenius I Papa.

Plasterum m. cuius duos digitos cum medie- tatione a pedone abscessum significasti, missam

non permitimus celebrare: quia nec securè proper de- bilitatem, nec sine scandalo proper deformitatem a membris hoc fieri posse confidimus.

Ipsum autem exercitii officii sacerdotalibus fungi mi- nimè prohibemus.

CAP. III.

Si rector ecclesie sit leprosus, dandus est ei coadjutor.

Lucus III.

De rectoribus ecclesiasticis leprosa macula usque ad adeo infelis, quod altari servire non possunt, nec fine magno scandalo eorum, qui sani sunt, ecclesias ingredi: Hoc volumus tenere, quid è dandis est coadjutor, qui curam habeat animarum: & de facultatibus eccliesie ad sufficienciam suam congruam recipiat portio- nem.

CAP. IV.

Sed rector ecclesie sit leprosus, ab administrationi officio removetur, sed de bona ecclesia sufficiatur.

Clemens III. c

TVa d nos duxit f. confundendos: & infra. De fa- cerdote, qui divino iudicio leprosa morbo reperitus in parochiali ecclesia praelationis officio fungitur: Dici- mus quod pro fandalo & abominatione populi, ab ad- ministracionis deber officio removeti, ita quod iuxta fa- cultates ecclesie sibi necessaria, quoniam vixerit, mini- furentur.

CAP. V.

Episcopo quod propter morbum incurabilem pastorale officium exercere non potest, dandus est coadjutor.

Innocentius III. Arlaten. Archiepiscopo.

Ex parte tua fuit propositum: quod cum Auracens- sis f. Episcopus gravi morbo & incurabilis fecerit per quadriennium laboravit, ita quod pastoralis officium non potest ullam exercere, princeps terza illius, ac cives civitatis ejusdem à te possulant incensanter, ut ipsis (cum sis metropolitanus eorum) studeas providere. Verum cum ipsum ad celumpon compellere non posset, nec de- beas ullo modo, nec afflito officio fit addenda, immo po- tius ipsius miseria miseritatem, & ecclesiam salubriter sibi commissam gubernaverint: nos volentes tam Episcopo, quam eccl- esie providere, mandamus, quatenus illi coadjutorem ad- locies virum proprium & honestum, per quem tam Epi- scopo, quam populo utiliter consulatur.

CAP. VI.

Breve est. & non summatur.

Honorius III. Episcopo Averan.

Consultationibus: & infra. Archidiacoно autem, quem moto, paralytic laborantem, officium im- gurgi adseris amissile, coadjutor est merito adhibendum.

DE INSTITUTIONIBVS.

TITVLVS VII.

CAP. I.

Numerus clericorum debet infinitus in ecclesia collegiata, secun- diam facultatem ipsarum.

Ex Concilio Arlaten.

Non amplius suscipiantur in monasterio mona- chorum, aut clericorum, seu etiam puellarum, quam quot se regere de bonis ecclesie absque penuria possint.

a deformatiōnē. b Poli Conc. Later. sub Alexand. III. p. 37. c. & c. eod. tit. in 1. compil. c In uo. ita: Clemens III. Pittav. Episc. d Ca. eod. tit. in 2. compil. e Cr. unicus, eod. tit. in 3. compil. f Arlat. Aurasen. Aurasenf. g mi- ferandum. h al. ista, eo quod sp. i Hac est syodus Arlat. q. sub. Carols Magn. Episc. & habetur hoc ibi ca. & ca. i. eod. tit. in 2. compil.

Nan

C A P . II.

Laici in canonicos non possunt institui.

Eugenius. ^a

In ecclesia ^b vestra certum numerum canonicorum (sicut nobis innotuit) communiter instituere curavisti: [i & f.] Cum laici non debeant in canonicorum numero computari, nec vos debeatis differre, quo minus statuum numerum de aliis clericorum personis sufficiat: tales ad supplementum numerum invente eritis, per quos Deo in divinis officiis per ecclesiasticos ordines congreue servatur.

[i Et institutionem vestram religione firmare juramenti. Unde quia illo numero successu temporis diminutio, in dubitatione deducitur, utrum ipsum de institutione canonicorum supponere possit, cum laici computatis, qui in ecclesia vestra canonicos titulo numerantur, statutus numeros sit implitus, ut hec ambigutas a vestri cordibus auferatur, nobis videtur quod.]

C A P . III.

Institutione beneficiorum sicut et ad Episcopos, vescorum officiales.

Alexander III. *Conuentus. Archiepiscopo, &*

eijs suffraganeo.

Ex frequentibus querelis dicidimus, in partibus vestris confundendum pravae a multis retro temporibus invaluisse, quod clerici ecclesiastica beneficia sine confensu a Episcopi dicoec, vel officiis suorum e (qui hoc de jure possunt) recipiunt, minus quam decet cogitantes, quomodo id a Patrium sanctorum est institutionis alienum, & ecclesiastica contrarium honestati. Unde cum tu frater Archiepiscopo, ex officio tibi committo, tam inquam confundendum de provincia tua veulis (sicut debes) radicem extirpare si tam in illos, qui ecclesiastica beneficia taliter occupata sceleriter detinent, quam in eos, quide cetero occupare presumperint, excommunicationis sententiam protulisti. Nos itaque eandem sententiam ratam habentes, & eam auctorita Apostoli confundantes: mandamus, quatenus clericos ipsos, qui ipsam sententiam incurserint g, nisi congrue satisficerint, abolire minime presumatis.

C A P . IV.

Ultra facultates non debet quin institui in ecclesiis ecclesias.

Clemens III. *clero Confianopolitanus.*

Autoritate b Apoll. fedis: & infra. Statutus institutus carum sufficiunt i, vobis institutu invitis.

C A P . V.

Cum in ecclesia operari extraneis institui, non debent instituti ecclesie certa origine tantum, sed undecim sint, dum ramen sint idonei.

Innocentius III. *k. Sancti Marcelli, & S. Susanna*

Cardini. Apoll. fedis legat.

Ad l decorum: [i & f.] Sicut nostris m auribus Aeff fugitum, Confianopolitanus Patriarcha aliarum nationum clericos spemps, Venetus tantum in Confianopolitanis ecclesiis fatigat collocare, non attendens quod in omni gente, qui facit justitiam, acceptus est Deo, nec sanctuarium Dei convenit iure hæreditario possideri. Quocinque mandamus, quatenus moneatis eundem, ut viros literatos, n & alias

^a In aliquo manuscrite: Eugenius Papa. ^b C.3. ed. rit. in 2. comp. Recepit autem Constantinus addit his omnia a Ramundo ex antiquorum. ^c Post Com. Lat. p. 28. c. ii. & c. i. eod. rit. in r. comp. lit. d. affixa in antiqu. e. episcopum. f. Vid. l. mones. C. de dec. l. so. g. murexum. h. C. i. rit. de jud. in 2. comp. i. sufficiant. k. D. sancti Marcelli. & una vetus ista: P. sancti Marcelli, & B. sancte, &c. l. C. i. eod. rit. m. 2. comp. m. al. ita, sicut nostris est aurib. intimatum. Ador. io. n. Literati ista debent recipi in canonicos sicut nobiles: ut non in locutariatu in glossis pro se.

^a idoneos, undecimque originem duxisse, in prima eccliesi, & maxime in majori, infinito non posse, alioquin indignum se redder, ut vos alium determinatum ad ejus obedientiam compellatis. Ne i. illi muliere potestis, quin hoc notissi simus inter nos, ex his ipso, an verum est, quod super hoc vestis situr promississe, conjectre valeamus.

[i Et commodum iam ecclesia S. Sophia, quae domus clefaram, quia fuit in urbe Confianopolitanis amplissima, pertinere, ut literati vesti, & honestate morem proficiunt, liber mundi partibus venient, instituta donata a via Veronis.]

C A P . VI.

Institutiones & custodiae postrit de jure finali at vel in secessione, & pendente iure cum dissensu ipsius secessione, b.d. Vel sic si postrit ius institutum, et non in communi non spectat, pendente iudicio propriis ipsius secessit.

Idem Helen. Episcop., & Adolai.

Norbert.

Cum venient & ad Apoll. fed. Archidiaconi: *Chimundia, & procurantes Eboraum Archidiaconi: pi: ex parte Archiepiscopi fuit propositum, quod custodia petitorum, & custodia ecclesiasticae comunitatis in dioecesi sua predicta, tam de jure, quam de iure publico, quam de confunditione generali. Venerabilis prædecessores ipsius quibusdam Archidiaconi habuerunt tam institutionem, quam custodiam petitorum, commiserunt: [i & f.] Inter alia vero Archidiaconi ipse respondit, si quod Archiepiscopum institutum, quam custodias, non petitorum Archidiaconum sererat, sed perpetuo de consensu capituli in hisdem iure, si concessionem donavit. Cum autem archidiaconus ipse in continua possessione, tam sacerdotum, quam de libertatum multorum Archiepiscoporum & Archidiaconorum temporibus existet, & Archiepiscoporum institutione & qualibet conceleste ipsorum ecclesiasticae comunitatis auctoritate, quod ipsum conceleste minister & custodis vacuum ecclesiasticum excepto, in proprio tempore, ne si negaret expresse, cum nonde in chidaiconatu i possessoem adeper, vel negare posse, non possum factum eius, vel divinitus differente, non quod non solum de illo, sed de consensu hisdem rediutorum, cetero quod sibi placet: [i & f.] Non ignoramus, quod sicut fuit in plena oblatione, eiusdem archidiaconatus possitione vacua esse, probatum legitime fuerit ex adverso, liberum ex Archidiaconi ab Archiepiscopo per se posse vel concessas: cum in hoc casu tam ante, quam post, a ipsa fuit etiam concessio, Archiepiscopatus auctoritate potuerit licite tangere ius, vel donec legem habeat. Sed in hoc casu si concessio illa fieri non posset, archiepiscopo nihil iuri vel utilitas accedit, vel ad petitionem Eboraum, ecclesie, vel propter ipsius super hoc archidiaconatu consilium. Si ergo ipsius super ipsum fuerit legitime approbat, Archidiaconus super libertatem ipsius, si neutrum, Archiepiscopus autem imponatur.*

[i Et filii autem temporis nostri, & alii, qui postea ad eos, scientia reflexa, hanc Archiepiscopum qui eum modo precepit, V. V. de Chelydo quendam arch. Eboraum, illa dicta in multis recordat. R. Ray. Anglorum de gratia fratres monachos in Episcopum postulato, sive retinuerunt tangere ius, auctem arch. Rectorum, refutavit, quod cum iusta ratione, imponebat.

a. & alios. b. alios, nec vni. c. C. i. rit. in 2. comp. d. in omnibus, antiquis, de jure, & illi f. alios, dicens. g. contradicunt, h. idem vni. i. auctoritate k. impetrat, l. easdem locutiones. m. ipsa.

[anno H. Reg. Anglie apud Cartulam fidem episcopalem vellet de
nuntiari, quia eborach Richem, ladebarat: Rex ipse a bo-
re T. ecclias Episcopis Eboracen haec hinc postulavit, ut in recom-
pensatione capitulo parti, quia fidere habebatur archidiaconatus
memor, et predictus consideraret dignitatem. Archiepiscopus autem
missus dignatus precium postulavit.]

[2. Super hoc autem pars replicabit ad versa, quid si renun-
ciatur vel aliquo archidiaconatus non nuncares, per hoc tamen effet
Archidiaconus lib-
eratus si non reperi te dicatos, cum eu liber sit prius, quan-
do ipse veniens ad fidem Apostolicam, uteretur & earum
ipsum gaudere. Sed & contra hoc iterum replicabitur, quid
non habebat in quadam ecclesiâ fui archidiaconus non
pro dominopatrum iustis postulavit, sed talis infinitus pertine-
re a ipsius tali istius nunc ipsiarum libertatem pessime gaudet.
Quod Archiepiscopus ipse respondit, quid per Archiepiscopum
in infra, sed confermarit postulavit, hacten quod seipsum in-
famacionem vobis solvit.]

CAP. VII.

Id quoniam suatu collatio dignitatis, seipsum instituere non
potest.

Idem Episcopus Tracien. & Archidiaconus Parisiens.

Civis & ad noctam: & infra. Illud autem nolumus
Civis ignorare, quid postquam M. fuit Abbas effi-
cacia, custodia de jure non potuit obtinere: quia
cum non abbas ad ipsum pertineat donatio tam cu-
mum quam diuinam dignitatem, ac etiam præbenda-
num ecclesia Paracen. custodium ipsam, recipere non
potest: & cum inter dantem & accipientem debeat
etiam deponens: sed nec ab alio, cum jas conse-
nti alii non haberet.

50

DE CONCESSIONE PRÆBENDÆ, ET
ECCLESIAE NON VACANTIS.

TITULUS VIII.

CAP. I.

Indivisi sum in beneficium viventis, deponendus est.

Gelafius c. Papa ad Ro.

Q Vi in vivorum sacerdotum loco ponuntur,
hoc ipso sunt ex ecclesiastica communione pel-
luti, quo ex passi sunt successores vivis sacer-
dotibus adiberti.

CAP. II.

Tuquus non vacanta concedi vel promitti non debet: & cum
vacante, concedi debet intra sex mens. quibus clausi ex E-
piscopis si capitulis, & contra, dum non ad proximum super-
nitendum collato.

Ex Concilio Lateran.

Nilla ex ecclesiastica ministeria, seu etiam beneficiis vel ecclesiis tribuanis sicuti, seu pronuntianti
etiam sequuntur: Ne deliderate quis mortem pro-
vidi vocantur, in cuius locum & beneficium se credide-
re possint. Cum enim in ipsiis etiam legibus gen-
tium inveniatur inhibitus, turpe est, & divini plenum
admodum expeditio habeat, quia ipsi etiam genti
honestamente curantur. Cum vero præbendas eccle-
siatas, seu qualibet officia in aliquo ecclesia vacare
congeria, non dicit maneat in suspense, sed intra sex
mens personis, quia dignæ administrante valeant, con-

CAP. III.

Beneficia vacancia conferuntur, non obstante appellatione illa-
rum, quibus primaria fuerant antequam vacarent.

Alexander III. Eboracen. Archiepisc.

R Elatum est auribus nostris: & infra. Consulta-
tioni res raliter respondit, quod cum in Lateranensi
concilio promissiones factæ de ecclesiis non vacantibus,
sunt causa: prætextu appellationis eorum, qui dicti pro-
missionibus innuntiatur, omitti non debet, quia ecclæsias
cum vacavent, de personis donis orientinentur.

CAP. IV.

Si scribitur ei, ad quem sibi collatio, dato executori ad pro-
videndum per presentationem literariorum collatori fiduciam, adfic-
tio præbenda: ita quid collatio alteri fidelia non tenet. b. d. secundum
verum intellectum, vide ea, si capitulo ed. tit. n. 6.

Innocentius III. preposito & capitulo
Cameracen.

P Roposuit d nobis T. Presbyter, quod cum C. Papa
pred nosfer pro receptione ipsius in fratrem, & adli-
gnatione præbenda ad donationem vestram (spectans in
ecclesiâ veltra proxima vacatura mandatam Apofollum
cum vobis definitam), decano Remensis executori con-
cessio, decanusque vos consumaces inveniens, ipsum de
præbenda primo vacatura in ecclesiâ veltra, quæ ad do-
nationem capitulo pertinet, auctoritate Apofolica inven-
tivit: [1 & 7]. Sed cum præbenda quæ ad donationem
vestram spectabat, in ecclesiâ Cameracen, vacasset, eam
alii assignatis: [2 & 7]. Idem [autem] prædec. nost.
quod ab eodem decano factum fuerat, ratum solens ha-
beri, collationem præbenda factam à vobis penitus irri-
tavit, & cum de ipsa per annum investiuit. Licer autem
intentionis nostra non sit invenituras de vacaturis
factas contra canonum infirmata ratas habere, qui secun-
dum plenitudinem potestatis de jure possumus super
dispenpare & attendentes tamen quod idem Presbyter
non de vacatura, sed de vacante per pred. nost. fuit inven-
titus, utpote qua post cassationem concessionis à vobis
factæ intelligebatur vacare: mandamus, quatenus amo-
to ab ea præbenda quolibet detentore, eam ipsi cum ple-
nitudine honoris canonici adfigentis.

[1. Sed cum ipse decanus morte prævenitus, in negotio ipso ul-
terius non potuisse procedere.]

[2. Cum autem proper hoc idem Presbyter ad ejusdem pra-
dec. nostri presentiam accessisset, sicut ex littera eius nobis inno-
ravit.]

CAP. V.

Semestre ad eligendum seu conferendum à jure prefissum non
curerit legummi impedito, nec insipi curare, nisi à die notitia 14-
e cassoni. b. d. Et est testis multum allegabilis & queridamus.

Idem P. Sand. M. in via lata Dia. Card.

Apof. fed. leg.

a. In Cod. Barb. Ita. ubi ad eum sibi collatio. b. ordinem-
tur. c. C. j. o. d. tit. in 3. comp. & c. 2. de state &
qualitas comp. & sub Alex. III. c. f. Ca. 2. ed. tit. in 1.
comp. & unius. Cna. Trid. f. 3. 4. de reform. c. 19. ubi hoc decretum
rebus & de cœlestianda. cod. tit. 1. 8.